

อนัตตลักขณสูตร

เอวัมเม สุตัง	อันข้าพเจ้า (คือพระอนันทเถระ)
เอกัง สมะยัง ภะคะวา	ได้สดับมาแล้วอย่างนี้
พาราณสียัง วิหะระติ	สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
อิสิปตะเน มิคะทาเย	เสด็จประทับอยู่ที่ป่าอิสิปตนะมฤคทายวัน
ตัตตระ โข ภะคะวา ปญจะวัคคิเย	ใกล้เมืองพาราณสี
ภิกขุ อามันเตสิ	ในกาลนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า
	ตรัสเตือนพระภิกษุปัญจวัคคีย์
	(ให้ตั้งใจฟังภาสิตนี้ว่า)
รูปัง ภิกขเว อนัตตา	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูป (คือร่างกายนี้)
	เป็นอนัตตา(มิใช่ตน)
รูปัญจะ หิทัง ภิกขเว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็รูปนี้จักได้เป็น
อัตตา อะภาวิสสะ	อัตตา (ตน) แล้ว
นะยิทัง รูปัง อาพาธายะ	รูปนี้ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
สังวัตเตยยะ	(ความลำบาก)
ลัพเภาละ จะ รูปे	อนึ่ง สัตว์พึงได้ในรูปตามใจหวัง
เอวัง เม รูปัง โหตุ	ว่ารูปของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด
เอวัง เม รูปัง มา อะโหสีติ	รูปของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
ยัสมา จะ โข ภิกขเว	ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย
รูปัง อนัตตา	รูปจึงเป็นอนัตตา
ตัสมา รูปัง อาพาธายะ สังวัตตะติ	เพราะเหตุนั้น รูปจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
นะ จะ ลัพภะติ รูปे	อนึ่ง สัตว์ย่อมไม่ได้ในรูปตามใจหวัง

เอวัง เม รุปัง โหตุ
 เอวัง เม รุปัง มา อะโหสีติ
 เวทนา อนัตตา
 เวทนา จะ หิทั้ง ภิกขะเว
 อตฺตา อะภาวิสสะ
 นะยิทัง เวทนา อาพาธายะ
 สังวัตเตยยะ
 ลัพเภาจะ จะ เวทนายะ
 เอวัง เม เวทนา โหตุ
 เอวัง เม เวทนา มา อะโหสีติ
 ยัสฺมา จะ โข ภิกขะเว
 เวทนา อนัตตา
 ตัสฺมา เวทนา อาพาธายะ
 สังวัตตะติ
 นะ จะ ลัพเภาติ เวทนายะ
 เอวัง เม เวทนา โหตุ
 เอวัง เม เวทนา มา อะโหสีติ
 สัญญา อนัตตา
 สัญญา จะ หิทั้ง ภิกขะเว
 อตฺตา อะภาวิสสะ
 นะยิทัง สัญญา อาพาธายะ
 สังวัตเตยยะ
 ลัพเภาจะ จะ สัญญายะ

ว่ารูปของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
 รูปของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
 เวทนา(คือความรู้สึกอารมณ์) เป็นอนัตตา
 ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เวทนานี้
 จักได้เป็นอตฺตาแล้ว
 เวทนานี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

 อนึ่ง สัตว์พึงได้ในเวทนาตามใจหวัง
 ว่าเวทนาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
 เวทนาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
 ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย
 เวทนาจึงเป็นอนัตตา
 เพราะเหตุนั้น เวทนาจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

 อนึ่ง สัตว์ย่อมไม่ได้ในเวทนาตามใจหวัง
 ว่าเวทนาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
 เวทนาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
 สัญญา(คือความจำ) เป็นอนัตตา
 ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็สัญญานี้
 จักได้เป็นอตฺตาแล้ว
 สัญญานี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

 อนึ่ง สัตว์พึงได้ในสัญญาตามใจหวัง

เอวัง เม สัณฺญา โหตุ
 เอวัง เม สัณฺญา มา อะโหสีติ
 ยัสมา จะ โข ภิกขเว

สัณฺญา อะนัตตา
 ตัสมา สัณฺญา อาพาธายะ
 สังวัตตะติ

นะ จะ ลัพพะติ สัณฺญายะ
 เอวัง เม สัณฺญา โหตุ
 เอวัง เม สัณฺญา มา อะโหสีติ
 สังขาระ อะนัตตา

สังขาระ จะ หิทัง ภิกขเว
 อัตตา อะภาวิสสังสุ
 นะยิทัง สังขาระ อาพาธายะ
 สังวัตเตยฺยุ

ลัพเณถะ จะ สังขารेषุ
 เอวัง เม สังขาระ โหนตุ
 เอวัง เม สังขาระ มา อะเหสุณฺติ

ยัสมา จะ โข ภิกขเว
 สังขาระ อะนัตตา
 ตัสมา สังขาระ อาพาธายะ
 สังวัตตันทิ
 นะ จะ ลัพพะติ สังขารेषุ

ว่าสัณฺญาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
 สัณฺญาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
 ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย
 สัณฺญาจึงเป็นอนัตตา
 เพราะเหตุนั้น สัณฺญาจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

อนึ่ง สัตว์ย่อมไม่ได้ในสัณฺญาตามใจหวัง
 ว่าสัณฺญาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
 สัณฺญาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
 สังขารทั้งหลาย (คือสภาพที่เกิดกับใจ
 ประจักษ์ให้ดีบ้าง ชั่วบ้าง) เป็นอนัตตา
 ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็สังขารทั้งหลายนี้
 จักได้เป็นอิตถาแล้ว
 สังขารทั้งหลายนี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

อนึ่ง สัตว์พึงได้ในสังขารทั้งหลายตามใจหวัง
 ว่าสังขารทั้งหลายของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
 สังขารทั้งหลายของเรา
 อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
 ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย
 สังขารทั้งหลายจึงเป็นอนัตตา
 เพราะเหตุนั้น สังขารทั้งหลาย
 จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
 อนึ่ง สัตว์ย่อมไม่ได้ในสังขารทั้งหลาย
 ตามใจหวัง

เอวัง เม สังขารา โหนตุ
เอวัง เม สังขารา มา อะเหสุณฺติ

วิญญาณัง อนัตตา
วิญญาณญจะ หิทฺทํ ภิกฺขเว
อตฺตา อะภาวิสสะ
นะยิทํ วิญญาณัง อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ

ลัพฺเภอะ จะ วิญญาเณ
เอวัง เม วิญญาณัง โหตุ
เอวัง เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ
ยัสฺมา จะ โข ภิกฺขเว

วิญญาณัง อนัตตา
ตัสฺมา วิญญาณัง อาพาธายะ
สังวัตตะติ

นะ จะ ลัพฺภะติ วิญญาเณ
เอวัง เม วิญญาณัง โหตุ
เอวัง เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ
ตัง กิํ มัญญะอะ ภิกฺขเว

รูปร่าง นิจจํ วา อะนิจจํ วาติ
อะนิจจํ ภัณฑะ
ยัมปะนานิจจํ ทุกขัง วา
ตัง สุขัง วาติ

ว่าสังขารทั้งหลายของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด
สังขารทั้งหลายของเรา
อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

วิญญาณ (คือใจ) เป็นอนัตตา
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็วิญญาณนี้
จักได้เป็นอตฺตาแล้ว
วิญญาณนี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

อนึ่ง สัตว์พึงได้ในวิญญาณตามใจหวัง
ว่าวิญญาณของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด
วิญญาณของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย
วิญญาณจึงเป็นอนัตตา
เพราะเหตุนั้น วิญญาณจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

อนึ่ง สัตว์ย่อมไม่ได้ในวิญญาณตามใจหวัง
ว่าวิญญาณของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด
วิญญาณของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
ท่านทั้งหลายย่อมสำคัญความนั้นเป็นโฉน
ภิกษุทั้งหลาย

รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง
ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า
ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือ
เป็นสุขเล่า

ทุกขัง ภันเต
 ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง
 วิปะริณามะธัมมัง
 กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง
 เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
 เอโส เม อัตตาคติ
 โน เหตัง ภันเต
 ตัง กิง มัญญะอะ ภิกขะเว

เวทะนา นิจจา วา อะนิจจา วาติ
 อะนิจจา ภันเต
 ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา
 ตัง สุขัง วาติ
 ทุกขัง ภันเต
 ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง
 วิปะริณามะธัมมัง
 กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง
 เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
 เอโส เม อัตตาคติ
 โน เหตัง ภันเต
 ตัง กิง มัญญะอะ ภิกขะเว

สัจญา นิจจา วา อะนิจจา วาติ
 อะนิจจา ภันเต

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์
 มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา
 ควรหรือ เพื่อจะตามเห็นสิ่งนั้น
 ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นเป็นตนของเรา
 หออย่างนั้นไม่ พระเจ้าข้า
 ท่านทั้งหลายย่อมสำคัญความนั้นเป็นโฉน
 ภิกษุทั้งหลาย
 เวทนา เที่ยงหรือไม่เที่ยง
 ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
 หรือเป็นสุขเล่า
 เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์
 มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา
 ควรหรือ เพื่อจะตามเห็นสิ่งนั้น
 ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นเป็นตนของเรา
 หออย่างนั้นไม่ พระเจ้าข้า
 ท่านทั้งหลายย่อมสำคัญความนั้นเป็นโฉน
 ภิกษุทั้งหลาย
 สัจญา เที่ยงหรือไม่เที่ยง
 ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า

ยัมปะนานิจัจัง ทุกขัง วา
 ตัง สุขัง วาติ
 ทุกขัง ภันเต
 ยัมปะนานิจัจัง ทุกขัง
 วิปะริณามะธัมมัง
 กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสีตุง
 เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
 เอโส เม อัตตาติ
 โน เหตัง ภันเต
 ตัง กิง มัญญะละ ภิกขะเว

สังขารานิจจา วา อะนิจจา วาติ
 อะนิจจา ภันเต
 ยัมปะนานิจัจัง ทุกขัง วา
 ตัง สุขัง วาติ
 ทุกขัง ภันเต
 ยัมปะนานิจัจัง ทุกขัง
 วิปะริณามะธัมมัง
 กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสีตุง
 เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
 เอโส เม อัตตาติ
 โน เหตัง ภันเต
 ตัง กิง มัญญะละ ภิกขะเว

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
 หรือเป็นสุขเล่า
 เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์
 มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา
 ควรหรือ เพื่อจะตามเห็นสิ่งนั้น
 ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นเป็นตนของเรา
 หาอย่างนั้นไม่ พระเจ้าข้า
 ท่านทั้งหลายย่อมสำคัญความนั้นเป็นโฉน
 ภิกษุทั้งหลาย
 สังขารทั้งหลายเที่ยงหรือไม่เที่ยง
 ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
 หรือเป็นสุขเล่า
 เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์
 มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา
 ควรหรือ เพื่อจะตามเห็นสิ่งนั้น
 ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นเป็นตนของเรา
 หาอย่างนั้นไม่ พระเจ้าข้า
 ท่านทั้งหลายย่อมสำคัญความนั้นเป็นโฉน
 ภิกษุทั้งหลาย

วิญญาณัง นิจจัง วา อะนิจจัง วาติ
 อะนิจจัง ภันเต
 ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา
 ตัง สุขัง วาติ
 ทุกขัง ภันเต
 ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง
 วิปะริณามะธัมมัง
 กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสีตุง
 เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
 เอโส เม อตฺတာติ
 โน เหตัง ภันเต

ตัสส์มาติหะ ภิกขะเว

ยังกิณฺณจิ รูปัง
 อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนัง
 อชฌัตตัง วา พะหิทฺธา วา
 โอพาริกัง วา สุขุมัง วา
 หีนัง วา ปะณีตัง วา
 ยันทุเร สันติเก วา
 สัพพัง รูปัง
 เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ
 นะ เมโส อตฺတာติ
 เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
 สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง

วิญญาณเที่ยงหรือไม่เที่ยง
 ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
 หรือเป็นสุขเล่า
 เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า
 ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์
 มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา
 ควรหรือ เพื่อจะตามเห็นสิ่งนั้น
 ว่านั่นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นเป็นตนของเรา
 หาอย่างนั้นไม่ พระเจ้าข้า
 เพราะเหตุนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย
 รู้อย่างใดอย่างหนึ่ง
 ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี
 หยาบก็ดี เละเอียดก็ดี
 เลวก็ดี ประณีตก็ดี
 อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี
 รูปทั้งหมด ก็เป็นสักว่ารูป
 นั่นไม่ใช่ของเรา
 เราไม่เป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นไม่ใช่ตนของเรา ดังนี้
 ข้อนี้อันท่านทั้งหลาย พึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามเป็นจริงแล้วอย่างนี้

ยากาจิ เวทะนา
 อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนา
 อัจฉัตตา วา พะหิทธา วา
 โอพาริกา วา สุขุมมา วา
 หีนา วา ปะณีตา วา
 ยา ทูเร สันติเก วา
 สัพพา เวทะนา
 เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ
 นะ เมโส อตฺตาทิ
 เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
 สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง

ยากาจิ สัจญา
 อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนา
 อัจฉัตตา วา พะหิทธา วา
 โอพาริกา วา สุขุมมา วา
 หีนา วา ปะณีตา วา
 ยา ทูเร สันติเก วา
 สัพพา สัจญา
 เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ
 นะ เมโส อตฺตาทิ
 เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
 สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง

เวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี
 หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี
 เลวก็ดี ประณีตก็ดี
 อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี
 เวทนาทั้งหมด ก็เป็นสักว่าเวทนา
 นั้นไม่ใช่ของเรา
 เราไม่เป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นไม่ใช่ตนของเรา ดังนี้
 | ข้อนี้ท่านทั้งหลาย พึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามเป็นจริงแล้วอย่างนี้
 สัจญาอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี
 หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี
 เลวก็ดี ประณีตก็ดี
 อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี
 สัจญาทั้งหมด ก็เป็นสักว่าสัจญา
 นั้นไม่ใช่ของเรา
 เราไม่เป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นไม่ใช่ตนของเรา ดังนี้
 | ข้อนี้ท่านทั้งหลาย พึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามเป็นจริงแล้วอย่างนั้น

เยเกจิ สังขาร
 อะตีดานาคะตะปัจจุปปันนา
 อัจฉัตตา วา พะหิทธา วา
 โอพาริกา วา สุขุมมา วา
 หีนา วา ปะณีตา วา
 เย ทูเร สันติเก วา
 สัพเพ สังขาร
 เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ
 นะ เมโส อตฺตาทิ
 เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
 สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง
 ยังกิณฺณจิ วิญญฺญาณัง
 อะตีดานาคะตะปัจจุปปันนัง
 อัจฉัตตัง วา พะหิทธา วา
 โอพาริกัง วา สุขุมมัง วา
 หีนัง วา ปะณีตัง วา
 ยันทูเร สันติเก วา
 สัพพัง วิญญฺญาณัง
 เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ
 นะ เมโส อตฺตาทิ

สังขารทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่ง
 ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี
 หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี
 เลวก็ดี ประณีตก็ดี
 เหล่าใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี
 สังขารทั้งหลายทั้งหมด ก็เป็นสักว่าสังขาร
 นั้นไม่ใช่ของเรา
 เราไม่เป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นไม่ใช่ตนของเรา ดังนี้
 | ข้อนี้ท่านทั้งหลาย พึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามเป็นจริงแล้วอย่างนั้น
 วิญญฺญาณอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี ปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี
 หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี
 เลวก็ดี ประณีตก็ดี
 อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี
 วิญญฺญาณทั้งหมด ก็เป็นสักว่าวิญญฺญาณ
 นั้นไม่ใช่ของเรา
 เราไม่เป็นนั่นเป็นนี่
 นั่นไม่ใช่ตนของเรา ดังนี้

